2021 m. sausio 21 d., ketvirtadienis

P9_TA(2021)0020

Galimybė visiems turėti prieigą prie deramo būsto už prieinamą kainą

2021 m. sausio 21 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl galimybės visiems turėti prieigą prie deramo būsto už prieinamą kainą (2019/2187(INI))

(2021/C 456/14)

Europos Parlamentas,

— atsižvelgdamas į Europos Sąjungos sutartį, ypač į jos 3 straipsnio 3 dalį, ir į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV), ypač į jos 9, 14, 148, 151, 153, 160 ir 168 straipsnius, ir į jos Protokolą Nr. 26 dėl visuotinės svarbos paslaugų,

— atsižvelgdamas į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją, ypač į jos IV antraštinę dalį (Solidarumas),

— atsižvelgdamas į JT Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją, ypač į jos 8 ir 25 straipsnius,

— atsižvelgdamas į Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvenciją,

— atsižvelgdamas į 2015 m. rugsėjo mėn. Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių komiteto baigiamąsias pastabas dėl 2014 m. birželio mėn. pradinės Europos Sąjungos ataskaitos komitetui,

— atsižvelgdamas į 2015 m. rugsėjo mėn. pasaulio lyderių priimtus ir Tarybos patvirtintus Darnaus vystymosi tikslus (DVT), visų pirma į 11-ąjį DVT dėl tvarių miestų ir bendruomenių ir 3-ąjį DVT, kuriuo siekiama užtikrinti sveiką gyvenimą ir skatinti visų amžiaus grupių asmenų gerovę,

— atsižvelgdamas į Ženevos JT tvaraus būsto chartiją ir jos tikslą visiems užtikrinti galimybę gauti deramą, tinkamą, įperkamą ir sveiką būstą ([1]),

— atsižvelgdamas į 2018 m. PSO būsto ir sveikatos srities gaires „Rekomendacijos skatinti sveiką būstą, siekiant tvarios ir lygiateisės ateities“ (angl. *„Recommendations to promote healthy housing for a sustainable and equitable future“*) ([2]),

— atsižvelgdamas į 2017 m. lapkričio mėn. Europos Vadovų Tarybos, Europos Parlamento ir Europos Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį, ypač į jo 19 principą „Būstas ir parama benamiams“ ir 20 principą „Galimybė naudotis pagrindinėmis paslaugomis“,

— atsižvelgdamas į pataisytą Europos socialinę chartiją, ypač į jos 30 straipsnį dėl teisės į apsaugą nuo skurdo ir socialinės atskirties, 31 straipsnį dėl teisės į būstą ir 16 straipsnį dėl šeimos teisės į socialinę, teisinę ir ekonominę apsaugą,

— atsižvelgdamas į 2018 m. ES miestų darbotvarkės partnerystės būsto srityje veiksmų planą ([3]),

— atsižvelgdamas į Naująją miestų darbotvarkę, 2016 m. spalio mėn. priimtą kas 20 metų rengiamoje Jungtinių Tautų konferencijoje dėl būsto ir tvarios miestų plėtros (Habitat III),

— atsižvelgdamas į aukšto lygio darbo grupės „Investicijos į socialinę infrastruktūrą Europoje 2018 m.“ ataskaitą ([4]),

([1]) https://www.unece.org/fileadmin/DAM/hlm/charter/Language_versions/ENG_Geneva_UN_Charter.pdf
([2]) https://www.who.int/publications/i/item/who-housing-and-health-guidelines
([3]) https://ec.europa.eu/futurium/en/system/files/ged/final_action_plan_euua_housing_partnership_december_2018_1.pdf
([4]) Investavimo į Europos socialinę infrastruktūrą klausimų aukšto lygio darbo grupės ataskaita „Investicijų į Europos socialinę infrastruktūrą skatinimas“, Lieve Fransen, Gino del Bufalo ir Edoardo Reviglio (2018 m. sausio mėn.).

2021 m. sausio 21 d., ketvirtadienis

— atsižvelgdamas į 2017 m. Regionų komiteto nuomonę „Europos socialinio būsto darbotvarkės kūrimas“ ([5]),

— atsižvelgdamas į 2016 m. Eurocities pareiškimą dėl valstybės pagalbos ir vietos viešųjų paslaugų ([6]),

— atsižvelgdamas į 19-ojo neoficialaus už būsto politiką atsakingų ES ministrų susitikimo, vykusio 2013 m. gruodžio 9–10 d., baigiamąjį pranešimą ([7]),

— atsižvelgdamas į 2014 m. didžiųjų Europos miestų merų rezoliuciją dėl teisės į būstą ([8]),

— atsižvelgdamas į 2017 m. balandžio 26 d. Komisijos tarnybų darbo dokumentą „2013 m. rekomendacijos „Investicijos į vaikus. Padėkime išsivaduoti iš nepalankios socialinės padėties“ įgyvendinimo rezultatų apžvalga“ (SWD(2017)0258),

— atsižvelgdamas į 2015 m. gruodžio 30 d. JT specialiojo pranešėjo ataskaitą dėl tinkamo būsto, kaip sudedamosios teisės į tinkamą gyvenimo lygį dalies, ir dėl teisės į nediskriminavimą šioje srityje (A/HRC/31/54) ([9]), kurioje benamystė analizuojama kaip pasaulinė žmogaus teisių krizė, į kurią reikia skubiai reaguoti pasauliniu mastu,

— atsižvelgdamas į Komisijos 2013 m. socialinių investicijų priemonių paketą,

— atsižvelgdamas į 2013 m. vasario 20 d. Komisijos rekomendaciją „Investicijos į vaikus. Padėkime išsivaduoti iš nepalankios socialinės padėties“ (2013/112/ES),

— atsižvelgdamas į 2011 m. balandžio 5 d. Komisijos komunikatą dėl ES romų integracijos nacionalinių strategijų plano iki 2020 m. (COM(2011)0173) ir į vėlesnes įgyvendinimo bei vertinimo ataskaitas,

— atsižvelgdamas į Komisijos komunikatą „Visuotinės svarbos paslaugų Europoje kokybės sistema“ (COM(2011)0900),

— atsižvelgdamas į 2011 m. gruodžio 20 d. Komisijos sprendimą dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 106 straipsnio 2 dalies taikymo valstybės pagalbai, kompensacijos už viešąją paslaugą forma skiriamai tam tikroms įmonėms, kurioms pavesta teikti visuotinės ekonominės svarbos paslaugas,

— atsižvelgdamas į 2020 m. spalio 14 d. Komisijos komunikatą „Renovacijos banga Europoje: pastatų ekologizavimas, darbo vietų kūrimas ir gyvenimo gerinimas“ (COM(2020)0662),

— atsižvelgdamas į savo 2020 m. liepos 10 d. teisėkūros rezoliuciją dėl pasiūlymo dėl Tarybos sprendimo dėl valstybių narių užimtumo politikos gairių ([10]),

— atsižvelgdamas į savo 2020 m. birželio 15 d. rezoliuciją dėl tarpvalstybinių ir sezoninių darbuotojų apsaugos Europoje COVID-19 krizės metu ([11]),

— atsižvelgdamas į savo 2020 m. sausio 15 d. rezoliuciją dėl Europos žaliojo kurso ([12]),

— atsižvelgdamas į savo 2019 m. spalio 10 d. rezoliuciją dėl euro zonos užimtumo ir socialinės politikos ([13]),

---

([5]) https://dmsearch.cor.europa.eu/search/opinion
([6]) http://nws.eurocities.eu/MediaShell/media/EUROCITIES%20statement%20on%20 state%20aid%20and%20local%20public%20%20services_16%2001%202016%20final.pdf
([7]) http://www.iut.nu/wp-content/uploads/2017/07/Housing-Ministers%C2%B4-Communiqu%C3%A9.pdf
([8]) https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/resources/docs/resolution-for-social-housing-in-europe.pdf
([9]) https://ap.ohchr.org/documents/dpage_e.aspx?si=A/HRC/31/54
([10]) Priimti tekstai, P9_TA(2020)0194.
([11]) Priimti tekstai, P9_TA(2020)0176.
([12]) Priimti tekstai, P9_TA(2020)0005.
([13]) Priimti tekstai, P9_TA(2019)0033.

— atsižvelgdamas į savo 2019 m. kovo 26 d. rezoliuciją dėl finansinių nusikaltimų, mokesčių slėpimo ir mokesčių vengimo ([14]),

— atsižvelgdamas į savo 2019 m. kovo 13 d. rezoliuciją „Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras: užimtumo ir socialiniai aspektai 2019 m. metinėje augimo apžvalgoje“ ([15]),

— atsižvelgdamas į savo 2020 m. kovo 2 d. rezoliuciją dėl ES strategijos dėl negalios po 2020 m. įgyvendinimo ([16]),

— atsižvelgdamas į savo 2017 m. lapkričio 16 d. rezoliuciją dėl kovos su nelygybe kaip darbo vietų kūrimo ir augimo skatinimo veiksnio ([17]),

— atsižvelgdamas į savo 2017 m. spalio 24 d. rezoliuciją dėl politikos, kuria užtikrinamos minimalios pajamos kaip kovos su skurdu priemonė ([18]),

— atsižvelgdamas į savo 2016 m. liepos 7 d. rezoliuciją dėl Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos įgyvendinimo, ypač į Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos komiteto baigiamąsias pastabas ([19]),

— atsižvelgdamas į savo 2016 m. liepos 5 d. rezoliuciją „Pabėgėliai: socialinė įtrauktis ir integracija į darbo rinką“ ([20]),

— atsižvelgdamas į savo 2016 m. gegužės 26 d. rezoliuciją „Skurdas: lyčių aspektas“ ([21]),

— atsižvelgdamas į savo 2016 m. balandžio 14 d. rezoliuciją dėl kovos su skurdu tikslo siekimo atsižvelgiant į didėjančias namų ūkių išlaidas ([22]),

— atsižvelgdamas į savo 2015 m. lapkričio 24 d. rezoliuciją dėl nelygybės mažinimo ypatingą dėmesį skiriant vaikų skurdui ([23]),

— atsižvelgdamas į savo 2015 m. lapkričio 24 d. rezoliuciją dėl sanglaudos politikos ir marginalizuotų bendruomenių ([24]),

— atsižvelgdamas į savo 2014 m. sausio 16 d. rezoliuciją dėl ES benamystės strategijos ([25]),

— atsižvelgdamas į savo 2013 m. birželio 11 d. rezoliuciją dėl socialinio būsto Europos Sąjungoje ([26]),

— atsižvelgdamas į 2019 m. gruodžio 26 d. Jungtinių Tautų specialiojo pranešėjo ataskaitą dėl gairių dėl teisės į tinkamą būstą, kaip sudedamosios teisės į tinkamą gyvenimo lygį dalies, ir dėl teisės į nediskriminavimą šioje srityje įgyvendinimo,

— atsižvelgdamas į 2010 m. kovo 31 d. Europos Tarybos Ministrų komiteto rekomendaciją CM/Rec (2010)5 valstybėms narėms dėl kovos su diskriminacija dėl seksualinės orientacijos ar lyties tapatybės priemonių,

---

([14]) Priimti tekstai, P8_TA(2019)0240.
([15]) Priimti tekstai, P8_TA(2019)0202.
([16]) Priimti tekstai, P9_TA(2020)0156.
([17]) OL C 356, 2018 10 4, p. 89.
([18]) OL C 346, 2018 9 27, p. 156.
([19]) OL C 101, 2018 3 16, p. 138.
([20]) OL C 101, 2018 3 16, p. 2.
([21]) OL C 76, 2018 2 28, p. 93.
([22]) OL C 58, 2018 2 15, p. 192.
([23]) OL C 366, 2017 10 21, p. 19.
([24]) OL C 366, 2017 10 21, p. 31.
([25]) OL C 482, 2016 12 23, p. 141.
([26]) OL C 65, 2016 2 19, p. 40.

2021 m. sausio 21 d., ketvirtadienis

— atsižvelgdamas į 2020 m. gegužės mėn. Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros atliktą antrąjį LGBTI tyrimą,

— atsižvelgdamas į Europos piliečių iniciatyvą „Būstas visiems“ (angl. *„Housing for All“*) ([27]),

— atsižvelgdamas į 2020 m. birželio mėn. Komisijos atliktą tyrimą „Lyties teisinis pripažinimas ES. Translyčių žmonių kelias siekiant visapusiškos lygybės“ (angl. *„Legal gender recognition in the EU: the journeys of trans people towards full equality“*) ([28]),

— atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 54 straipsnį,

— atsižvelgdamas į Užimtumo ir socialinių reikalų komiteto pranešimą (A9-0247/2020),

A. kadangi teisė į tinkamą būstą yra pagrindinė teisė ir ji turi būti laikoma būtina sąlyga, kad būtų galima naudotis bei turėti galimybę naudotis kitomis pagrindinėmis teisėmis ir oriai gyventi; kadangi valstybių narių nacionalinės, regioninės ir vietos valdžios institucijos privalo formuoti savo būsto politiką ir imtis reikiamų veiksmų, kad jų būsto rinkose būtų užtikrinta ši pagrindinė teisė;

B. kadangi, kaip nurodyta SESV 151 straipsnyje, Sąjunga ir valstybės narės, atsižvelgdamos į pagrindines socialines teises, nustatytas 1961 m. spalio 18 d. Turine pasirašytoje Europos socialinėje chartijoje ir 1989 m. Bendrijos darbuotojų pagrindinių socialinių teisių chartijoje, mano, kad tikslinga skatinti užimtumą, geresnes gyvenimo ir darbo sąlygas, kad jas nuolat gerinant būtų galima siekti jų suderinimo, tinkamos socialinės apsaugos, administracijos ir darbuotojų dialogo, žmogiškųjų išteklių plėtotės siekiant nuolatinio didelio užimtumo ir kovojant su socialine atskirtimi;

C. kadangi ES ir jos valstybės narės privalo visiems užtikrinti galimybę turėti deramą ir įperkamą būstą, laikantis pagrindinių teisių, įtvirtintų Europos socialinės chartijos 16, 30 ir 31 straipsniuose ir Europos socialinių teisių ramstyje;

D. kadangi pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 36 straipsnį Sąjunga pagal Sutartis pripažįsta ir gerbia teisę naudotis bendrus ekonominius interesus tenkinančiomis paslaugomis, kaip numatyta nacionaliniuose teisės aktuose ir praktikoje, kad būtų skatinama Sąjungos socialinė ir teritorinė sanglauda; kadangi visuotinės svarbos paslaugas tokiomis įvardija valstybių narių valdžios institucijos, todėl joms taikomi specialūs viešųjų paslaugų įsipareigojimai; kadangi šias paslaugas gali teikti valstybė arba privatusis sektorius; kadangi į visuotinės svarbos socialinių paslaugų kategoriją įeina ir socialinio būsto paslaugos; kadangi jomis siekiama patenkinti pažeidžiamų piliečių poreikius ir jos yra paremtos solidarumo ir lygių galimybių principais; kadangi Komisijos komunikate dėl visuotinės svarbos paslaugų ES kokybės sistemos visiems piliečiams užtikrinamos galimybės gauti būtiniausias paslaugas ir skatinama socialinių paslaugų kokybė;

E. kadangi 11-ajame DVT raginama nustatyti konkrečius tikslus iki 2030 m., kad visiems būtų užtikrintos galimybės gauti tinkamą, saugų ir įperkamą būstą ir pagrindines paslaugas, gerinti sąlygas lūšnynuose, taip pat stiprinti įtraukią bei tvarią urbanizaciją ir dalyvaujamojo, integruoto ir tvaraus gyvenviečių planavimo ir valdymo pajėgumus visose šalyse;

F. kadangi vis didesniam skaičiui mažas ir vidutines pajamas gaunančių ES gyvenančių asmenų sunku rasti įperkamą būstą, pernelyg didelė jų pajamų dalis skiriama būsto ir jo priežiūros sąnaudoms, jie gyvena nesaugiuose, nesveikuose, nekokybiškuose, sunkiai prieinamuose, energijos vartojimo požiūriu neefektyviuose arba perpildytuose būstuose, yra benamiai arba jiems gresia iškeldinimas;

G. kadangi įgyvendintų būsto projektų skaičiaus padidėjimas reikšmingai nepadidina galimybių gauti būstą asmenims, kurių pajamos yra pernelyg mažos, kad jie galėtų nuomotis būstą rinkos kainomis, ir pernelyg aukštos, kad jie galėtų kreiptis dėl socialinio būsto; kadangi su šia problema ypač dažnai susiduria vieniši tėvai, didelės šeimos ir neseniai į darbo rinką atėję jaunuoliai;

([27]) https://europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2019/000003_lt

([28]) https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/legal_gender_recognition_in_the_eu_the_ journeys_of_trans_people_towards_full_equality_web.pdf

H. kadangi, EUROFOUND duomenimis, netinkamas būstas ES ekonomikai kasmet kainuoja 195 mlrd. EUR ([29]); kadangi 2018 m. 17,1 proc. ES gyventojų gyveno perpildytuose būstuose ([30]); kadangi 28,5 proc. 25–34 metų amžiaus asmenų gyvena kartu su tėvais; kadangi šiam rodikliui įtakos turi daug veiksnių – daugiausia socialinių ir kultūrinių, taip pat būsto prieinamumas ([31]); kadangi iki 2030 m. daugiau nei du trečdaliai pasaulio gyventojų gyvens miestuose ([32]);

I. kadangi daugiau nei 40 proc. disponuojamųjų pajamų būstui išleidžianti ES gyventojų dalis 2010– 2018 m. laikotarpiu sudarė 10,2 proc., nors skirtingose ES valstybėse narėse šie rodikliai labai skyrėsi;

J. kadangi kiekvienais metais būsto kainos nuolat auga ir jos kyla greičiau nei disponuojamosios pajamos; kadangi būstui skiriamos išlaidos šiuo metu sudaro didžiausią ES piliečių išlaidų dalį;

K. kadangi apskaičiuota, jog būsto rinkoje generuojama apie 25 trln. EUR ir ji yra svarbi kuriant darbo vietas bei skatinant ekonominę veiklą, be kita ko, ji daro įtaką darbuotojų judumui, energijos vartojimo efektyvumui, infrastruktūros paklausai ir atsparumui, tvariai transporto ir miestų plėtrai;

L. kadangi per pastaruosius dešimtmečius mažas pajamas gaunantiems savininkams ir nuomininkams pablogėjo būsto sąlygos ir jiems tapo sunkiau įpirkti būstą; kadangi beveik 38 proc. skurdo grėsmę patiriančių namų ūkių būstui išleidžia daugiau nei 40 proc. disponuojamųjų pajamų; kadangi, jei atsižvelgiama į būsto išlaidų rodiklį, žmonių, kuriems kyla skurdo grėsmė, skaičius ES siektų 156 mln.;

M. kadangi per pastarąjį dešimtmetį ES išaugo nuomos kainos, o nuo 2007 m. iki 2019 m. būsto kainos taip pat padidėjo 22 valstybėse narėse;

N. kadangi naujausi po COVID-19 pandemijos protrūkio surinkti duomenys patvirtina, kad vidutiniu laikotarpiu ekonomikos nuosmukis ir darbo vietų praradimas ES gali dar labiau padidinti būsto išlaidų ir benamystės rodiklius;

O. kadangi daugelyje valstybių narių būsto krizės poveikis buvo daug stipresnis miestuose, nes namų ūkiams, įskaitant vidutines pajamas gaunančius namų ūkius, tapo sudėtinga rasti rinkos kainomis įperkamą būstą;

P. kadangi tiek turtingose, tiek mažiau turtingose šalyse patiriama būsto krizė skatina socialinę atskirtį ir teritorinę segregaciją; kadangi pažeidžiamoms grupėms, pavyzdžiui, skurstantiems dirbantiesiems, moterims, jaunimui, visų pirma jauniems bedarbiams, vienišiems tėvams, didelėms šeimoms, pagyvenusiems žmonėms, ypač jei jie gyvena vieni, LGBTIQ asmenims, migrantams, pabėgėliams, neįgaliesiems, fizinėmis ar psichinėmis ligomis sergantiems žmonėms, marginalizuotose bendruomenėse gyvenantiems asmenims, įskaitant romus, yra daug sunkiau gauti tinkamą ir įperkamą būstą;

Q. kadangi dėl COVID-19 krizės būsto nesaugumo, pernelyg didelio įsiskolinimo problemos ir iškeldinimo bei benamystės rizika dar labiau padidėjo, kadangi išryškėjo, kokia sunki yra daugelio žmonių, ypač vyresnio amžiaus žmonių, bet taip pat ir darbuotojų migrantų bei sezoninių darbuotojų, neturinčių galimybės gauti būsto, atitinkančio sveikatos ir saugaus atstumo laikymosi reikalavimus, padėtis;

R. kadangi EUROFOUND atliktas COVID-19 tyrimas parodė, jog jau 2020 m. balandžio mėn. 38 proc. respondentų finansinė padėtis buvo pablogėjusi, 47 proc. ([33]) atsakė turintys sunkumų pragyventi, o tarp bedarbių ši dalis siekė 87 proc.; kadangi iš jų beveik 30 proc. asmenų turėjo neapmokėtų komunalinių paslaugų sąskaitų, 22 proc. turėjo nesumokėtų nuomos arba hipotekos įmokų, o penktadalis respondentų dėl turimų įsiskolinimų už nuomą nebuvo tikri, ar galės ten gyventi toliau; kadangi EUROFOUND tyrimo rezultatai rodo, jog 2016 m. 14 proc. 28 ES valstybėse

([29]) https://www.eurofound.europa.eu/news/news-articles/inadequate-housing-is-costing-europe-eu194-billion-per-year
([30]) https://ec.europa.eu/eurostat/cache/digpub/housing/index.html?lang=en
([31]) https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/EDN-20190514-1
([32]) https://www.un.org/en/events/citiesday/assets/pdf/the_worlds_cities_in_2018_ data_booklet.pdf
([33]) https://www.eurofound.europa.eu/publications/report/2020/addressing-household-over-indebtedness

narėse gyvenančių žmonių nurodė turintys įsiskolinimų, nes negalėjo laiku sumokėti numatytų nuomos arba hipotekos įmokų, vartojimo kredito įmokų, grąžinti paskolų draugams ar šeimai, apmokėti komunalinių paslaugų arba telefono sąskaitų; jei įtrauktume ir tuos asmenis, kurie turi sunkumų (arba didelių sunkumų) pragyventi, bet (dar) neturi neapmokėtų sąskaitų, su pernelyg didelio įsiskolinimo rizika susidurtų 21 proc. gyventojų;

S. kadangi COVID-19 pandemija turėjo pražūtingą poveikį Europos darbo rinkai: Tarptautinės darbo organizacijos vertinimu, per antrąjį 2020 m. ketvirtį prarastų darbo valandų skaičius atitiko 44 mln. darbo visą darbo laiką vietų; kadangi COVID-19 krizė pablogino nevyriausybinių ir labdaros organizacijų, kurios tradiciškai padeda būsto sunkumų patiriantiems ar sudėtingomis aplinkybėmis gyvenantiems žmonėms, padėtį ir tapo neaišku, ar jos galės ir toliau teikti šias paslaugas;

T. kadangi priverstinis iškeldinimas yra apibrėžiamas kaip nuolatinis ar laikinas iškėlimas iš namų ir (arba) užimamos žemės prieš asmenų, šeimų ir (arba) bendruomenių valią, nesuteikiant jiems tinkamos teisinės ar kitokios apsaugos, kuri atitiktų tarptautinius žmogaus teisių teisės aktus; kadangi priverstinis iškeldinimas jau seniai pripažįstamas šiurkščiu žmogaus teisių pažeidimu;

U. kadangi tinkamo būsto trūkumas yra rimta problema, su kuria susiduria daugelis ES piliečių; kadangi šiuo metu nėra tikslių duomenų, kiek žmonių ES yra benamiai, nors kruopščiai renkami duomenys yra bet kokios veiksmingos viešosios politikos pagrindas;

V. kadangi per pastarąjį dešimtmetį daugelyje valstybių narių dėl augančių būsto kainų, ekonomikos krizės poveikio ir dėl to laikinai sustabdytų ar nutrauktų socialinių programų ir išmokų išaugo benamystės lygis;

W. kadangi programa „Svarbiausia – būstas“ yra sudėtinė kovos su benamyste strategijos dalis, pagal kurią palaikomasis būstas derinamas su benamiams žmonėms skirtomis socialinėmis paslaugomis ir jų integracija į darbo rinką; kadangi valstybėms narėms laikantis šių principų gali būti reikšmingai sumažinta benamystės problema;

X. kadangi Europos socialinių teisių ramsčio 19-ajame principe nagrinėjami paramos aprūpinant būstu ir benamystės klausimai; kadangi Komisija paskelbė, jog pateiks veiksmų planą, kaip šį principą įgyvendinti iki 2021 m. vasario mėn.; kadangi benamystė yra teisės į tinkamą būstą ir keleto kitų žmogaus teisių, įskaitant teisę į nediskriminavimą, sveikatą, vandenį ir sanitarines sąlygas, asmens saugumą ir laisvę nuo žiauraus, žeminančio ir nežmoniško elgesio ([34]), pažeidimas, o tai yra visiškai nesuderinama su ES socialinės pažangos tikslais ir jos socialiniu modeliu; kadangi benamiai ir neoficialiuose būstuose gyvenantys žmonės dėl su būstu susijusios padėties dažnai yra kriminalizuojami, stigmatizuojami, patiria priekabiavimą, socialinę atskirtį ir diskriminacinį elgesį; kadangi jiems taip pat dažnai neleidžiama naudotis sanitariniais įrenginiais, jie apsupami ir išvejami iš bendruomenių ir patiria žiaurų smurtą; kadangi benamių gyvenimo trukmė yra daug trumpesnė negu bendrosios populiacijos;

Y. kadangi benamystės apibrėžtis turėtų apimti tiek minimaliai tinkamo būsto materialinį aspektą (minimaliai tinkamo būsto nebuvimas), tiek socialinį saugios vietos kurti šeimą ar socialinius santykius, dalyvauti bendruomenės gyvenime ir apskritai oriai gyventi aspektą ([35]); kadangi COVID-19 krizė parodė, jog benamystės problemos sprendimas yra visuomenės sveikatos klausimas, ir ją galima įveikti, pvz., laikinai suteikiant būstus benamiams žmonėms ir paskelbiant iškeldinimo moratoriumą – kai kuriose valstybėse narėse šios priemonės jau taikomos;

Z. kadangi mažiausiai 24 valstybėse narėse didėja benamystės problema; kadangi kiekvieną naktį Europos Sąjungoje 700 000 benamių žmonių turi nakvoti prieglaudose arba gatvėje, ir šis skaičius per pastaruosius dešimt metų išaugo 70 proc.;

([34]) Final Report of the UN Special Rapporteur on the Right to Adequate Housing, p. 3.

([35]) Jungtinių Tautų specialiojo pranešėjo ataskaita dėl tinkamo būsto, kaip sudedamosios teisės į pakankamą gyvenimo lygį dalies, ir dėl teisės į nediskriminavimą šioje srityje (A/HRC/31/54).

AA. kadangi trūksta įperkamo ir prieinamo socialinio būsto; kadangi 9,6 proc. 27 ES valstybių narių gyventojų gyvena namų ūkiuose, kurie būstui išleidžia 40 proc. ar daugiau savo ekvivalentinių disponuojamųjų pajamų ([36]); kadangi neįgaliesiems būsto išlaidų našta yra daug sunkesnė (ES su pernelyg didele būsto išlaidų našta susidūrė 12,5 proc. neįgaliųjų, palyginti su 9,9 proc. negalios neturinčių žmonių);

AB. kadangi būsto įperkamumas turi būti vertinamas atsižvelgiant į bendrą pajamų modelių ir pokyčių, taip pat paskirstymo teisingumo ir pernelyg išaugusių būsto išlaidų santykį, ir jam būdingas aiškus lyčių aspektas; kadangi būsto rinkos nepakankamumas kelia pavojų Europos socialinei sanglaudai, didina benamystę ir skurdą bei daro poveikį pasitikėjimui demokratija; kadangi spręsdamos šiuos uždavinius nacionalinės ir vietos valdžios institucijos turi turėti galimybę vykdyti tinkamą būsto politiką, įskaitant naudojimąsi valstybės pagalbos priemonėmis, kad sudarytų sąlygas ir remtų investicijas į socialinį ir įperkamą būstą;

AC. kadangi su socialiniu būstu susijusių viešųjų išlaidų lygis įvairiose Europos šalyse skiriasi, nes kai kurios šalys skiria daugiau dėmesio viešajam būstui nei kitos šalys; kadangi vis dėlto socialinio būsto poreikis po 2008 m. finansų krizės padidėjo, nes mažesnes pajamas gaunantys asmenys patiria didesnį su būstu susijusį finansinį spaudimą; kadangi universalųjį socialinio būsto modelį taikančios šalys yra linkusios turėti didelius nuomojamo būsto sektorius, nes jos siekia prioritetinio tikslo skatinti socialinę įvairovę ir vengti socialiniais ir ekonominiais veiksniais pagrįstos segregacijos ([37]);

AD. kadangi 2018 m. būsto kainos, palyginti su 2015 m. kainomis, išaugo beveik visose valstybėse narėse; kadangi per pastaruosius trejus metus ES būsto kainos vidutiniškai padidėjo 5 proc.;

AE. kadangi pastaraisiais metais sumažėjo viešosios investicijos į socialinį būstą; kadangi vyriausybių išlaidos socialiniam būstui (pervedimai ir kapitalas) sudaro tik 0,66 proc. Europos BVP – tai žemas rodiklis, palyginti su ankstesniais metais, ir pastebima jo mažėjimo tendencija;

AF. kadangi ES būsto fondas reikšmingai didėja, tačiau nepaisant to būsto trūkumas išlieka didele problema;

AG. kadangi 10,3 proc. ES gyventojų pernelyg didelę išlaidų dalį skiria būstui;

AH. kadangi netinkamos būsto sąlygos ir benamystė neigiamai veikia ne tik žmonių fizinę ir psichinę sveikatą, gerovę ir gyvenimo kokybę, bet ir jų galimybes įsidarbinti ir naudotis kitomis ekonominėmis ir socialinėmis paslaugomis;

AI. kadangi galimybė naudotis poilsio infrastruktūra, bendruomenės centrais, parkais ir žaliosiomis erdvėmis taip pat daro teigiamą poveikį gyvenimo sąlygoms; kadangi investicijos į socialinį būstą turėtų būti nukreiptos ir į fizinės bendruomeninės infrastruktūros pastatų (bendruomenės centrų, sporto infrastruktūros ir pan.) finansavimą ir bendruomenės programų rėmimą, kad būtų gerinama žmonių gyvenimo kokybė;

AJ. kadangi PSO būstą įvardijo kaip vieną iš svarbiausių sričių, kurioje reikia imtis veiksmų kovojant su nelygybe sveikatos srityje ([38]); kadangi 2,1 proc. ES piliečių neturi vonios kambario, dušo ar galimybės naudotis tualetu savo būste; kadangi dauguma šių piliečių gyvena penkiose valstybėse narėse: Rumunijoje (27,7 proc.), Bulgarijoje (15,3 proc.), Lietuvoje (10,6 proc.), Latvijoje (9,9 proc.) ir Estijoje (5,3 proc.) ([39]); kadangi kaimo vietovėse ypač jaučiamas nepakankamų investicijų į sanitarines ir kitas pagrindines paslaugas poveikis; kadangi Europos Sąjunga, rengdama ir įgyvendindama politikos sritis ir veiklą, turėtų užtikrinti aukštą žmonių sveikatos apsaugos lygį;

([36]) https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Housing_statistics&oldid=497245#Housing_affordability

([37]) *Council of Europe Development Bank, Housing inequality in Europe*, 2017, p. 34.

([38]) https://www.who.int/social_determinants/Guidance_on_pro_equity_linkages/en/

([39]) https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/EDN-20191119-1

2021 m. sausio 21 d., ketvirtadienis

AK. kadangi, pasak Komisijos, namų ūkiams, kuriuose gyvena vaikų, paprastai kyla didesnis pavojus gyventi blogomis sąlygomis nei kitiems gyventojams, perpildytuose namų ūkiuose gyvenanti vaikų dalis buvo didesnė tarp menkas pajamas gaunančių vaikus auginančių šeimų nei tarp likusių gyventojų; kadangi nepakankamas socialinio būsto prieinamumas dėl nepakankamos socialinio būsto pasiūlos tapo kliūtimi menkas pajamas gaunančioms vaikus auginančioms šeimoms, kurioms ilgai tenka laukti būsto; kadangi tinkamai šildomas būstas, kuriame yra saugus vanduo ir tinkamos sanitarinės sąlygos, arba apskritai būstas – yra pagrindinis vaikų sveikatą, augimą ir vystymąsi užtikrinantis veiksnys; kadangi tinkamas būstas taip pat yra vaikų mokymosi ir studijų galimybes skatinantis veiksnys ([40]);

AL. kadangi energijos nepriteklius yra nuolatinė problema, su kuria ES susiduria milijonai žmonių, o COVID-19 šią problemą dar labiau padidino, nes dėl judėjimo suvaržymų labai išaugo energijos suvartojimas ir sąskaitos; be to, kadangi dėl COVID-19 daug darbuotojų prarado darbą arba dalį savo pajamų, nepaisant finansinės paramos priemonių ir sutrumpinto darbo laiko schemų, kurias nustatė ir taiko dauguma valstybių narių ir kurias rėmė ES; kadangi lengvatų būstui ir nuomos subsidijų dažnai nepakanka faktinėms būsto išlaidoms padengti, o kai kuriose šalyse dėl labai griežtų taikomų kriterijų pažeidžiamos grupės negali pasinaudoti būsto lengvatomis;

AM. kadangi visuomenės sensta ir vyksta demografiniai pokyčiai; kadangi su amžiumi, keičiantis gyvenimo būdui ar pakitus šeiminei padėčiai, keičiasi ir būsto poreikiai; kadangi su būstu susijusios kliūtys apima prieinamumo stoką, vienišumą, saugumo problemas ir išlaikymo sąnaudas;

AN. kadangi būstas turėtų būti saugus, patogus ir lengvai išlaikomas, ir visa tai ypač svarbu vyresnio amžiaus žmonėms;

AO. kadangi pastatų fondo energetinis efektyvumas turi tiesioginį poveikį energijos nepritekliui ir būsto išlaikymo išlaidoms; kadangi dujų ir energijos rinka yra viena iš pelningiausių pasaulio verslo sričių, tačiau beveik 7 proc. ES namų ūkių negali sumokėti komunalinių paslaugų sąskaitų ([41]); kadangi mažas pajamas gaunantys namų ūkiai taip pat daugiau moka už suvartotą energiją; kadangi pastatų renovacijos banga gali atlikti svarbų vaidmenį taupant energiją, mažinant išlaidas ir energijos suvartojimą ir taip padėti sumažinti energijos nepriteklių ir gerinti komfortą, sanitarines ir gyvenimo sąlygas visiems;

AP. kadangi ES ekonomikos priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas iki 2050 m. yra bendrasis kovos su klimato kaita tikslas, o pastatuose šildymui ir vėsinimui suvartojama energija yra viena iš pagrindinių tos priklausomybės priežasčių; kadangi pagal Europos žaliąjį kursą Europos Sąjunga įsipareigojo pasiekti, kad pastatuose būtų efektyviau vartojama energija;

AQ. kadangi daugiau nei pusėje ES valstybių narių šiuo metu tūkstančiui gyventojų tenka daugiau kaip 500 būstų; kadangi šis skaičius yra didžiausias turistų pamėgtose valstybėse, kur populiariausiose turistų lankomose vietose sezoninėms atostogoms skirti vasarnamiai nepadeda tenkinti platesnės visuomenės būsto poreikių ([42]);

AR. kadangi tarp benamių ir neoficialiuose ar netinkamuose būstuose gyvenančių žmonių yra neproporcingai daug pabėgėlių, prieglobsčio prašytojų, migrantų, visų pirma dokumentų neturinčių migrantų, šalies viduje perkeltų asmenų, pilietybės neturinčių asmenų, neįgaliųjų, vaikų ir jaunimo, čiabuvių tautų, moterų, LGBTIQ asmenų, vyresnio amžiaus žmonių ir rasinėms, etninėms ir religinėms mažumoms priklausančių asmenų, ir jie dažnai patenka į vargingiausias ir nesaugiausias vietoves; kadangi šie asmenys dėl su būstu susijusios padėties taip pat dažnai patiria įvairialypę diskriminaciją; kadangi Europos Sąjunga, nustatydama ir įgyvendindama savo politikos kryptis ir veiksmus, siekia kovoti su diskriminacija dėl lyties, rasinės ar etninės kilmės, religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos;

AS. kadangi 2020 m. lapkričio 12 d. Komisija priėmė savo pirmąją LGBTIQ lygybės strategiją;

([40]) Vaiko garantijų sistemos galimybių studija. Tikslinės grupės diskusijų dokumentas apie vaikus, gyvenančius nepalankiomis šeiminėmis aplinkybėmis.

([41]) https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/DDN-20200120-1

([42]) https://www.oecd.org/els/family/HM1-1-Housing-stock-and-construction.pdf

AT. kadangi Europos Tarybos Ministrų komitetas savo Rekomendacijoje Nr. CM/Rec(2010)5 patarė valstybėms narėms imtis priemonių ir užtikrinti, kad visi žmonės galėtų veiksmingai ir lygiaverčiai pasinaudoti galimybe gauti tinkamą būstą, nediskriminuojant jų dėl lytinės orientacijos ar lytinės tapatybės; kadangi Ministrų komitetas taip pat rekomendavo atitinkamą dėmesį skirti benamystės keliamai rizikai, su kuria susiduria LGBTIQ asmenys, įskaitant jaunimą ir vaikus, kurie susiduria su ypač dideliu socialinės atskirties pavojumi, įskaitant atskyrimą nuo šeimų;

AU. kadangi Komisijos tyrime dėl lyties teisinio pripažinimo ES pabrėžiamas translyčių asmenų ir asmenų, neatitinkančių visuomenėje vyraujančio supratimo apie asmens lytiškumą, diskriminavimas patenkant į būsto rinką, įskaitant būsto praradimą dėl priverstinių skyrybų reikalavimo pagal kai kurias ES lyties pripažinimo procedūras; kadangi lyties teisinis pripažinimas translyčiams asmenims padidina jų galimybę rasti būstą, jeigu jų dokumentuose nurodyta lytis atitinka jų lyties raišką;

AV. kadangi Komisija turi daug įgaliojimų, susijusių su būsto rinka, įskaitant bankų priežiūrą, pinigų politiką, paskolas ir hipotekos kreditus, įskaitant restruktūrizavimo taisykles ir skolos išieškojimo procedūras, taip pat intervencinius pajėgumus ekonomikos burbulų atvejais, viešąsias būsto ir neveiksnių paskolų socialinio finansavimo išlaidas; kadangi SESV Protokole Nr. 26 nurodyta, kad visuotinių ekonominės svarbos paslaugų uždavinių, pvz., socialinio ir įperkamo būsto skyrimo, įgyvendinimas turėtų būti pagrįstas specifiniais nacionaliniais, regioniniais ar vietos patikėtaisiais uždaviniais, atspindinčiais proporcingos paramos būstui ir bendruomenėms poreikius;

AW. kadangi spekuliacinis būsto ir žemės pirkimas daro didelę įtaką nuolatiniam būsto kainų augimui; kadangi pastebimas staigus ir nuolatinis būsto kainų ir rinkos nuomos mokesčių augimas, ypač miestuose ir priemiesčiuose;

AX. kadangi priverstinis iškeldinimas yra apibrėžiamas kaip nuolatinis ar laikinas iškėlimas iš namų ir (arba) užimamos žemės prieš asmenų, šeimų ir (arba) bendruomenių valią, nesuteikiant jiems tinkamos teisinės ar kitokios apsaugos, kuri atitiktų tarptautinius žmogaus teisių teisės aktus; kadangi priverstinis iškeldinimas jau seniai pripažįstamas šiurkščiu žmogaus teisių pažeidimu;

Tinkamo, efektyviai energiją vartojančio ir sveiko būsto užtikrinimas

1. ragina Komisiją ir valstybes nares užtikrinti, kad teisė į tinkamą būstą visose galiojančiose Europos ir nacionalinėse teisės aktų nuostatose būtų pripažįstama ir įgyvendinama kaip pagrindinė žmogaus teisė; ragina Komisiją ir valstybes nares užtikrinti vienodą galimybę gauti deramą būstą, įskaitant švarų ir kokybišką geriamąjį vandenį, tinkamas ir lygiavertes sanitarijos, higienos ir patalpų aplinkos kokybės sąlygas, įperkamą, patikimą ir tvarią energiją visiems, taip prisidedant prie visų formų skurdo panaikinimo, apsaugant pažeidžiamų namų ūkių žmogaus teises ir remiant labiausiai pažeidžiamas grupes siekiant apsaugoti jų sveikatą ir gerovę;

2. pakartoja savo raginimą imtis ES masto veiksmų dėl šildymo atjungimo žiemą moratoriumo ir ragina nevykdyti iškeldinimo žiemos mėnesiais; smerkia tai, kad moratoriumas apeinamas neprijungiant prie šildymo sistemos rudens laikotarpiu, nes tokiu atveju moratoriumas netenka prasmės; ragina Komisiją užtikrinti, kad elektros energijos tiekėjai įrengtų apsaugos sistemas, kad būtų užtikrintas vietos elektros energijos tiekimas tiems asmenims, kuriems jos labiausiai reikia, nes galimybės naudotis pagrindinėmis paslaugomis, kaip antai vandens ir elektros energijos tiekimo bei sanitarinėmis paslaugomis, užtikrinimas yra būtinas siekiant darnaus vystymosi tikslų;

3. ragina ES lygmeniu nustatyti būtiniausius privalomus sveiko būsto reikalavimus, įskaitant patalpų oro kokybės reikalavimus, kurie būtų suderinti bent su PSO gairėmis; ragina valstybes nares laikytis pagrindinių viešųjų sanitarijos ir visuomenės sveikatos taisyklių bei užtikrinti jų vykdymą, tai pat Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) nustatytų tinkamų būsto, sveikatos ir temperatūros standartų, ir dalytis nacionaliniu lygmeniu taikoma geriausia patirtimi ir įžvalgomis;

4. ragina Komisiją ir valstybes nares vykdant būsto renovaciją pirmenybę teikti išmetamųjų teršalų kiekio mažinimui ir energijos vartojimo efektyvumui; pritaria tam, kad vykdant pastatų renovaciją daug dėmesio būtų skiriama energijos nepritekliaus problemai spręsti ir blogiausiu energiniu naudingumu pasižymintiems pastatams, laikantis Europos žaliojo kurso tikslų ir principų, kad būtų užtikrintas socialiai teisingas perėjimas prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos nė

vieno nepaliekant nuošalyje; ragina ypatingą dėmesį skirti socialiniam būstui, vienišų šeimų būstui ir savininko reikmėms naudojamiems daugiabučiams pastatams, taip pat netinkamo būsto ir būsto prieinamumo problemai spręsti; todėl pabrėžia, kad nuomininkai ir būste gyvenantys jo savininkai turėtų būti visapusiškai informuojami apie renovacijos projektus, juose turėtų dalyvauti ir dėl jų neturėtų patirti didesnių bendrų išlaidų;

5. ragina valstybes nares rengti energijos taupymą skatinančias kampanijas; pabrėžia, kad minimalūs energinio naudingumo standartai yra labai svarbūs apibrėžiant blogiausio energinio naudingumo pastatų renovacijos apimtis ir lygį; palankiai vertina pastatų renovacijos bangoje numatytą planą į būsimą Energijos vartojimo efektyvumo ir Pastatų energinio naudingumo direktyvų peržiūrą įtraukti privalomus minimalius esamų pastatų energinio naudingumo standartus;

6. palankiai vertina Komisijos paramą, kad vykdant pastatų renovacijos bangą būtų siūloma finansavimo sprendimų mažas pajamas gaunantiems namų ūkiams; palankiai vertina būsto kainos neutralumo modelį (apimantį nuomą, energijos sąnaudas ir vietinius mokesčius), nes juo apjungiami socialiniai ir klimato tikslai ir užkertamas kelias iškeldinimams dėl to, kad pastatui reikalinga didelio masto renovacija, taip užtikrinant, kad nuomos padidėjimą visapusiškai atsvertų sutaupyta energija; pažymi, kad būtina apsaugoti nuomininkus nuo iškeldinimo atliekant būstų renovacijos darbus;

7. pažymi, kad siekiant sudaryti paskatų renovacijai, visų pirma daugiabučių pastatų renovacijai, labai svarbu dalyvavimas, informavimas ir finansinės paskatos; ragina Komisiją, valstybes nares ir finansavimo įstaigas užtikrinti, kad būtų nesunku gauti finansavimą renovacijai iš įvairių šaltinių ir kad jis būtų prieinamas visų kategorijų savininkams, įskaitant atvejus, kai nėra įsteigta namų savininkų asociacijų;

8. ragina Komisiją daugiametėje finansinėje programoje ir Europos ekonomikos gaivinimo priemonėje pirmenybę teikti iniciatyvai „Renovacijos banga“, ekonomikos gaivinimo politikos srityje didžiausią dėmesį skiriant pažeidžiamoje padėtyje esantiems asmenims, ir užtikrinti, kad renovacijos projektai būtų vienodai prieinami visiems, nes investicijos šioje srityje galėtų veikti kaip anticiklinės intervencinės priemonės, turinčios didelį darbo vietų kūrimo potencialą; ragina valstybes nares savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose pirmenybę teikti renovacijai, siekiant tikslo kasmet iš esmės renovuoti ne mažiau kaip 3 proc. Europos pastatų ūkio; primygtinai ragina daug dėmesio skirti pastatų, kuriems gresia didelis žemės drebėjimų pavojus, renovacijai Europos seismiškai aktyviuose regionuose;

9. ragina ES ir valstybes nares statybų sektoriuje remti žiedinę ekonomiką ir taikyti jos principus kartu su privalomais žaliaisiais pastatams ir gaminiams taikomais kriterijais; ragina ES ir valstybes nares, svarstant renovacijos galimybes, pirmenybę teikti mažo anglies dioksido kiekio, tvarioms ir netoksiškoms medžiagoms, kurias lengva pataisyti ir pakartotinai naudoti, ir skatinti spartų perėjimą prie šildymui ir vėsinimui naudojamos atsinaujinančiųjų išteklių energijos; pabrėžia, kad labiau aplinką tausojantys namai, pastatyti naudojant aplinkos atžvilgiu tvaresnes ir ilgaamžiškesnes medžiagas, suteiks didelės tiek socialinės, tiek asmeninės ekonominės naudos; ragina Komisiją ir valstybes nares į investicijų į būstą planus įtraukti žaliuosius socialinius būstus, sykiu nurodant socialinio būsto tvarumo kriterijus;

10. ragina Komisiją užtikrinti, kad pagal viešojo pirkimo taisykles socialinio būsto renovacijos sektoriuje būtų suteikiamos galimybės diegti inovacijas ir užmegzti ilgalaikes partnerystes, pvz., taikyti pažangios kaimynystės požiūrį, kuris buvo pasiūlytas pagal strategiją „Renovacijos banga“ įgyvendinamoje Įperkamo būsto iniciatyvoje;

11. ragina valstybes nares įgyvendinti programas ir paskatas, kad šeimos gyventų arti viena kitos, būtų stiprinami kartų tarpusavio ryšiai, ir kad dėl finansinių ar sveikatos priežasčių savo namus turintiems palikti vyresnio amžiaus žmonėms būtų suteiktos galimybės rasti naują jų poreikius atitinkantį būstą nepaliekant bendruomenės, kuriai jie priklausė daugybę metų;

Benamystės problemos sprendimas ir kova su diskriminacija

12. ragina nustatyti ES lygmens tikslą iki 2030 m. panaikinti benamystę; ragina Komisiją imtis efektyvesnių veiksmų valstybėms narėms mažinant ir naikinant benamystę paremti, kaip vieną iš Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų plano prioritetų;

13. ragina Komisiją pasiūlyti ES nacionalinių benamystės strategijų sistemą, o valstybes nares – įgyvendinti principą „Svarbiausia – būstas“ ir teikti pirmenybę nuolatinio būsto suteikimui benamiams, be kita ko, parengiant nacionalines benamystės strategijas, kuriose būtų nustatytos iniciatyvinės ir reagavimo priemonės, parengtos sistemingai konsultuojantis su benamystės, skurdo ir diskriminacijos srityse veikiančiomis NVO;

14. mano, kad Komisija turėtų išsiaiškinti, ar būtų galima tęsti sėkmingų esamų modelių, visų pirma iniciatyvos „Svarbiausia – būstas“, įgyvendinimą pasitelkiant tinkamas finansavimo priemones, pvz., „Europos socialinį fondą +“ ir Europos regioninės plėtros fondą;

15. pabrėžia, kad rengiant ir įgyvendinant tokias strategijas būtinas tarpžinybinis ir tarpvyriausybinis bendradarbiavimas, taip pat pagrindinių suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas, ir ragina valstybes nares keistis geriausia patirtimi;

16. pabrėžia, kad svarbu rinkti patikimus duomenis apie benamystę, įskaitant jaunų žmonių benamystę, dalyvaujant atitinkamoms NVO ir valdžios institucijoms, aktyviai teikiančioms paslaugas su benamystės rizika susiduriantiems asmenims arba benamiams; ragina Komisiją ir valstybes nares patvirtinti bendrą pagrindinę benamystės ES apibrėžtį ir suderintus rodiklius, kurie padėtų vienodai suprasti, sistemingai palyginti ir įvertinti benamystės mastą visose ES valstybėse narėse; tai padėtų sistemingai stebėti benamystės rodiklius ES lygmeniu, pasitelkiant tokias institucijas, kaip Eurostatas; ragina naudoti esamas priemones, pvz., Europos benamystės ir su būstu susijusios atskirties tipologiją;

17. ragina valstybes nares ir Komisiją imtis priemonių ir įgyvendinti programas, skirtas 18 metų sulaukusiems jaunuoliams, kuriems gresia benamystė; ragina Komisiją teikti finansinę paramą savarankišką gyvenimą pradedantiems jaunuoliams, pagerinti galimybes gauti informaciją apie įperkamo būsto finansavimą ir užtikrinti, kad persvarstyta Jaunimo garantijų iniciatyva padėtų spręsti jaunimo benamystės problemą, kuri didėja daugelyje ES valstybių;

18. palankia vertina tai, kad LGBTIQ lygybės strategijoje daug dėmesio skiriama LGBTIQ asmenų benamystei, visų pirma jaunų LGBTIQ asmenų benamystei; ragina Komisiją sukurti geresnio duomenų rinkimo priemones, visoje ES skatinti mokslinius tyrimus ir palengvinti valstybių narių keitimąsi metodais, kurie padeda spręsti benamių LGBTIQ asmenų problemą;

19. pakartoja savo 2014 m. sausio 16 d. išreikštą raginimą nutraukti benamių asmenų kriminalizavimą ir nebetaikyti diskriminacinės praktikos, pagal kurią benamiai asmenys netenka galimybės pasinaudoti socialinėmis paslaugomis ir prieglaudomis;

20. ragina Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūrą atidžiau stebėti neapykantos nusikaltimus ir skurdo nepakantumo motyvuotus išpuolius; pabrėžia, kad skurdas ir benamystė nėra nusikaltimas; primygtinai ragina valstybes nares viešosios politikos srityse sukurti tokius mechanizmus, kuriais būtų užtikrintas benamių saugumas, taip pat ragina viešojo saugumo politikoje laikyti skurdo nepakantumą neapykantos nusikaltimu; ragina Komisiją ir valstybes nares uždrausti diskriminavimą dėl benamystės ar kitokios būsto padėties ir atitinkamai spręsti šią problemą, panaikinti visus teisės aktus ir priemones, pagal kurias benamiai žmonės ar su benamyste siejamas elgesys, kaip antai miegoti ar valgyti viešosiose erdvėse, yra laikomas nusikaltimu ar už jį baudžiama, taip pat uždrausti priverstinį benamių asmenų iškeldinimą iš viešųjų erdvių ir jų asmeninių daiktų sunaikinimą, nebent jiems pasiūloma saugi alternatyva;

21. ragina valstybes nares užtikrinti, kad išskirtinės priemonės, kuriomis siekiama išspręsti benamystės problemą ir apsaugoti benamius COVID-19 krizės sąlygomis, visų pirma taikant moratoriumą iškeldinimams ir energijos tiekimo nutraukimui bei suteikiant laikiną būstą, būtų taikomos tiek laiko, kiek reikia, ir kad būtų ieškoma tolesnių tinkamų, nuolatinių sprendimų; ragina valstybes nares remti ir skatinti nevyriausybines ir labdaros organizacijas, teikiančias sveikatos priežiūros ir socialines paslaugas benamiams, ir padėti jiems apsisaugoti nuo COVID-19;

22. pripažįsta, kad tam tikrais ypatingais atvejais sunkioje padėtyje atsidūrusiems žmonėms turėtų būti skubiai suteikti laikini būstai, pvz., su administraciniais sunkumais susiduriantiems žmonėms arba nukentėjusiems dėl smurto šeimoje; ragina valstybes nares užtikrinti, kad niekam netektų miegoti lauke dėl to, kad nėra tinkamų alternatyvų; ragina Komisiją ir valstybes nares dirbti kartu siekiant visiems, kuriems to reikia, užtikrinti besąlygišką galimybę atsiradus skubiam poreikiui gauti kokybišką pastogę; vis dėlto pabrėžia, kad tai turėtų būti tik laikina priemonė ir kad tai nėra alternatyva struktūriniams sprendimams, pavyzdžiui, prevencijai ir tinkamo būsto bei socialinės paramos teikimui reaguojant į benamystę;

23. primena, kad būsto krizė ypač paveikė moteris; pažymi, kad skurdo pasekmės moterims yra didesnės, iš dalies dėl moterų ir vyrų darbo užmokesčio ir pensijų skirtumų, taip pat dėl to, kad moterys dažniau dirba ne visą darbo dieną; pabrėžia, kad moterų benamystė dažnai yra mažiau pastebima, ir kad reikia specialių priemonių šiai problemai spręsti; ragina Komisiją ir valstybes nares savo nacionalinėse benamystės strategijose taikyti su lyčių aspektu susijusį modelį, kad būtų galima paremti benamystę patiriančias moteris, kurios dažnai yra patyrusios daugybinių ir pakartotinių traumų, pvz.,

dėl šeiminio smurto ir prievartos, atskyrimo nuo vaikų, stigmatizacijos ir saugios bei patikimos erdvės trūkumo; ragina Komisiją ir valstybes nares vykdant būsto politiką laikytis lyčių aspektu pagrįsto požiūrio, pirmiausia remiant specifinėje padėtyje atsidūrusias moteris, pavyzdžiui, vienišas mamas;

24. primena, kad dėl COVID-19 taikomo socialinių kontaktų ribojimo ir karantino dramatiškai padidėjo smurto prieš moteris atvejų skaičius, taip pat smurto šeimoje ir smurto prieš vaikus atvejų skaičius; primena, kad ekonominė moterų nepriklausomybė pasirodė esanti viena iš svarbiausių priemonių kovojant su smurtu dėl lyties; todėl ragina Komisiją ir valstybes nares teikti finansinę paramą moterims, smurto dėl lyties aukoms, joms pradedant savarankišką gyvenimą, ir teikti daugiau informacijos apie įperkamo būsto finansavimą kaip būdą jų ekonominiam savarankiškumui padidinti ir gyvenimo lygiui pagerinti;

25. ragina parengti išsamią ir integruotą kovos su skurdu strategiją, kurioje būtų nustatytas konkretus skurdo, įskaitant vaikų skurdą, mažinimo tikslas; ragina Komisiją ir valstybes nares užtikrinti, kad būtų įgyvendinamos vaikų teisės į tinkamą būstą, įskaitant atitinkamos paramos tėvams, kurie susiduria su būsto išlaikymo ar įsigijimo sunkumais, teikimą, kad jie galėtų likti su savo vaikais, ir ypatingą dėmesį skirti vaikų priežiūros institucijas paliekantiems jaunuoliams; ragina Komisiją ne vėliau kaip 2021 m. pateikti pasiūlymą dėl Europos vaiko garantijos jai skiriant specialų 20 mlrd. EUR biudžetą, ir įgyvendinant vaiko garantijų sistemą užtikrinti, kad kiekvienas vaikas, be kita ko, turėtų tinkamą būstą;

26. ragina valstybes nares visiems užtikrinti vienodas galimybes gauti tinkamą būstą, kovoti su rasizmu ir priešiškumu čigonams ir užtikrinti, kad niekas nebūtų diskriminuojamas dėl jokios priežasties, nurodytos Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 21 straipsnyje; ragina Komisiją ir valstybes nares užtikrinti Chartijos ir Rasinės lygybės direktyvos įgyvendinimą, taip pat ES nacionalinių romų integracijos strategijų bei JT neįgaliųjų teisių konvencijos įgyvendinimo sistemą; reikalauja, kad jos ypač daug dėmesio skirtų daugialypei diskriminacijai; ragina Tarybą skubiai priimti horizontaliąją kovos su diskriminacija direktyvą; ragina Komisiją veiksmingai įvertinti valstybių narių politinį įsipareigojimą ir pradėti pažeidimo nagrinėjimo procedūras prieš tas valstybes nares, kurios neužtikrina ES kovos su diskriminacija teisės aktų vykdymo arba kriminalizuoja benamius;

27. primygtinai ragina valstybes nares formuoti ir įgyvendinti politiką, nukreiptą prieš landynių savininkus ir labai didelės nuomos reikalaujančius nuomotojus, taip pat dalytis gerąja praktika tokios politikos srityje;

28. labai susirūpinęs pažymi, kad romų gyvenimo sąlygos ir toliau kelia itin didelį susirūpinimą, nes daugelis jų paprastai gyvena atskirtose gyvenvietėse, kuriose gyvenimo sąlygos neatitinka standartų; ragina valstybes nares skatinti teritorinės segregacijos naikinimą ir įtraukti paramos gavėjus romus į visus būsto projektų rengimo, įgyvendinimo, stebėsenos ir vertinimo etapus, kad būtų galima veiksmingai užtikrinti, jog jiems teikiama informacija, kaip galima pasinaudoti esamais fondais, taip pat vykdoma kovos su diskriminacija politika ir naudojamasi mechanizmais, siekiant užkirsti kelią priverstiniam iškeldinimui, o nesėsliems romams pasiūlyti pakankamų ir tinkamų vietų, kuriose jie galėtų apsistoti; pabrėžia, kad šioje srityje skubiai reikalingos švietimo ir visuomenės informavimo kampanijos, taip pat viešosios investicijos, – dėl COVID-19 pandemijos keliamų pavojų jos yra dar svarbesnės; primygtinai ragina Komisiją ir valstybes nares pasinaudoti numatytu Teisingos pertvarkos fondu, kuris skirtas būsto, sveikatos ir užimtumo padėčiai gerinti nė vieno nepaliekant nuošalyje, įskaitant romus;

29. įspėja, jog siekiant, kad iškeldinimas atitiktų tarptautinius žmogaus teisių standartus, reikia laikytis keleto kriterijų, įskaitant prasmingą iškeldinamų žmonių dalyvavimą, visų galimų alternatyvų įvertinimą, perkėlimą į tinkamą būstą turint paveiktų namų ūkių sutikimą, kad nė vienas asmuo netaptų benamiu, taip pat užtikrinti teisę kreiptis į teismą siekiant procesinio teisingumo ir visų žmogaus teisių laikymąsi; ragina Komisiją ir valstybes nares užtikrinti, kad nesilaikant šių kriterijų vykdomi iškeldinimai būtų laikomi priverstiniais ir vertinami kaip teisės į būstą pažeidimas; reikalauja, kad toks priverstinis iškeldinimas, apibrėžtas tarptautinėje žmogaus teisių teisėje, būtų draudžiamas bet kokiomis aplinkybėmis;

30. labai susirūpinęs pažymi, kad neįgalieji dažnai susiduria su daugeliu sudėtingų problemų ir įvairiais būdais pažeidžiama jų teisė į būstą, pvz., iš jų dažnai atimama teisė gyventi bendruomenėje, kurioje užtikrinamos lygios galimybės, naudotis bendruomeninėmis paslaugomis, kurios yra būtinos norint pereiti nuo institucinės priežiūros prie gyvenimo bendruomenėje, šie asmenys dažnai priversti gyventi izoliuotose globos institucijose, patiria skurdą, jiems trūksta galimybių pasinaudoti būsto programomis, jie susiduria su esamomis prieinamumo kliūtimis ir pan.; primena Komisijai ir valstybėms

narėms joms numatytus įpareigojimus pagal Neįgaliųjų teisių konvenciją; ragina skubiai įgyvendinti deinstitucionalizaciją visoje Europoje ir panaudoti esamus ES ir nacionalinius fondus, siekiant suteikti neįgaliesiems prieinamą ir nesegreguotą būstą ir teikti reikalingas bendruomenines paslaugas, kad būtų apsaugota jų teisė savarankiškai gyventi bendruomenėje ir turėti vienodas galimybes dalyvauti visuomenėje;

31. ragina Komisiją ir valstybes nares užtikrinti, kad jokios ES ar valstybių narių lėšos nebūtų naudojamos būsto projektams, didinantiems segregaciją ar socialinę atskirtį; ragina valstybes nares visada turėti omenyje būsto kokybę kaip miestų plėtros, architektūros ir funkcionalumo sudėtinę dalį, siekiant pagerinti visų gyventojų gerovę; ragina Komisiją ir valstybes nares įgyvendinti programas ir numatyti paskatas, kuriomis būtų stiprinami kartų tarpusavio ryšiai, suteikiantys galimybių žmonėms, visų pirma pagyvenusiems žmonėms, dėl finansinių ar sveikatos priežasčių turintiems palikti savo namus, rasti naują jų poreikius atitinkantį būstą, tačiau nepaliekant bendruomenės;

32. ragina Komisiją ir valstybes nares nustatyti bendrą įpareigojimą laikytis prieinamumo kriterijų pagal planuojamą viešųjų ir privačiųjų pastatų renovacijos bangos sistemą, ir išnaudoti jos potencialą gerinant prieinamumą neįgaliesiems bei vyresnio amžiaus, taip pat motorinių ir sensorinių sunkumų turintiems žmonėms, kad būstas būtų patogus gyventi ir atitiktų ateities poreikius, atsižvelgiant į vis labiau kintančią demografinę padėtį;

Integruotas požiūris į socialinį, viešąjį ir įperkamą būstą ES lygmeniu

33. ragina Komisiją ir valstybes nares laikyti būstą vienu iš pagrindinių Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų plano prioritetų; primena, kad ES politika, finansavimo programos ir finansavimo priemonės daro didelį poveikį būsto rinkoms, esamų būstų kokybei ir piliečių gyvenimui; ragina Komisiją skubiai parengti integruotą ES lygmens strategiją dėl socialinio, viešojo, nesegregacinio ir įperkamo būsto, sukuriant nacionalinėms, regioninėms ir vietos valdžios institucijoms palankią aplinką, kad visiems būtų užtikrintas saugus, sveikas, prieinamas ir įperkamas kokybiškas būstas; ragina Komisiją įgyvendinant šią strategiją dėti daugiau pastangų, kad visapusiškai ir nuosekliai įgyvendinant teisę į tinkamą būstą visiems būtų įtrauktos visos vyriausybės tarnybos;

34. palankiai vertina tai, kad būsto įperkamumo klausimas įtrauktas į Europos semestrą; primygtinai ragina Komisiją užtikrinti, kad visos konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos suteiktų teigiamą postūmį įgyvendinant Europos socialinių teisių ramsčio principus, taip pat Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslus ir žaliajame kurse nustatytus su klimato kaita susijusius tikslus; primygtinai ragina valstybes nares įgyvendinti konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas dėl būsto įperkamumo; teigia, kad į nacionalines reformų programas turėtų būti įtraukti nacionaliniai įperkamo būsto planai, ir reikalauja, kad Komisija ir valstybės narės parengtų specialias strategijas, skirtas tokioms teisės į būstą kliūtims, kaip diskriminacija, spekuliacija, grobikiškas skolinimas, žemės grobimas, konfliktai, priverstiniai iškeldinimai, aplinkos nykimas ir pažeidžiamumas dėl nelaimių, šalinti;

35. pabrėžia, kad reikia patikslinti būsto kainų indekso rodiklį; teigia, kad būstas gali būti laikomas įperkamu tada, kai jį užimančio asmens likusių pajamų pakanka bent minimalioms orų gyvenimą užtikrinančioms išlaidoms padengti; pabrėžia, kad reikia parengti išsamią būsto įperkamumo apibrėžtį ES lygmeniu, atsižvelgiant į įvairius rodiklius, pvz., iškeldinimo ir skurdo rodiklius; pažymi, kad dabartinė per didelių išlaidų būstui 40 proc. namų ūkio disponuojamųjų pajamų rodiklio riba nepakankamai rodo, kiek namų ūkių per didelę pajamų dalį išleidžia būstui; ragina persvarstyti orientacinę per didelių išlaidų būstui rodiklio ribą ir prašo Eurostato surinkti išsamesnius duomenis apie namų ūkių išlaidas būstui, nurodant tas išlaidas 5 proc. intervalais nuo 25 proc. iki 40 proc. disponuojamųjų pajamų;

36. primygtinai ragina Komisiją, pasinaudojant Eurostato Europos pajamų ir gyvenimo sąlygų statistika (ES-SPGS) ir Europos energijos nepritekliaus observatorijos duomenimis, pateikti tikslesnius, kokybiškesnius ir palyginamus duomenis apie būsto rinkas ir stebėti būsto įperkamumo galimybes visoje ES, taip pat vietos ir regionų lygmeniu, atsižvelgiant į nacionalinių būsto rinkų susiskaidymą ir valstybių narių skirtumus;

37. ragina Tarybą ir valstybes nares vėl rengti neoficialius už būsto politiką atsakingų ministrų susitikimus, įtraukti į juos Parlamentą, suteikti galimybę juose dalyvauti suinteresuotiesiems subjektams ir pateikti atnaujintą būsto informacinių centrų formą, kad būtų užtikrintas keitimosi informacija tarp valstybių narių mechanizmas ir suteikta platforma keistis geriausia patirtimi benamystės problemos sprendimo ir tinkamo bei įperkamo būsto suteikimo srityse;

38. ragina valstybes nares bendradarbiauti su socialiniais partneriais, pilietine visuomene ir privačiuoju sektoriumi finansuojant socialines investicijas, kuriomis siekiama išspręsti dėl būsto kylančias problemas, nes daugelis iš šių subjektų atlieka ir gali atlikti svarbų vaidmenį kuriant ir įgyvendinant tinkamo būsto sprendimus nepalankioje padėtyje esantiems asmenims;

39. ragina valstybes nares daugiau investuoti į prieinamus pagyvenusiems asmenims skirtus slaugos namus, kuriuose būtų teikiamos kokybiškos priežiūros paslaugos ir į kuriuos galėtų patekti įvairioms grupėms priklausantys pagyvenę asmenys;

Būsto valdos saugumo ir įtraukių būsto rinkų užtikrinimas

40. pažymi, kad 25,1 proc. Europos nuomininkų, mokančių nuomą rinkos kaina, jai išleidžia daugiau kaip 40 proc. savo pajamų, ir kad vidutinė nuomos kaina nuolat didėja ([43]); ragina valstybes nares ir regionų bei vietos valdžios institucijas priimti teisines nuostatas, įskaitant aiškias nuomos taisykles, kuriomis būtų apsaugotos nuomininkų ir būste gyvenančių jo savininkų teisės, padidintas tiek savininkų, tiek nuomininkų saugumas ir užkertamas kelias iškeldinimams, be kita ko, atlikus renovaciją, taip pat apimančios asmenis, gyvenančius būste, nusavintame valstybės per restitucijos procedūrą; ragina valstybes nares ir regionines bei vietos valdžios institucijas užtikrinti nuomos skaidrumą ir teikti paramą organizacijoms, dirbančioms nuomininkų ir būste gyvenančių jo savininkų apsaugos srityje, ir nustatyti žemą ribą teisinių ginčų nagrinėjimo procedūroms;

41. ragina valstybes nares vykdyti būsto politiką, kuri būtų grindžiama būsto nuosavybės, privataus nuomojamo būsto ir nuomojamo socialinio būsto neutralumo principu; ragina Komisiją laikytis šio principo įgyvendinant Europos semestrą; mano, kad teisė į būstą neturėtų būti siaurai apibrėžiama kaip galimybė gauti socialinį būstą, bet plačiau vertinama kaip teisė taikiai, saugiai ir oriai gyventi savo namuose; pabrėžia, kaip svarbu nustatyti skaidrius socialinio ir valstybės finansuojamo būsto gavimo kriterijus, siekiant užtikrinti lygias galimybes gauti būstą; ragina valstybes nares parengti nacionalines strategijas, kad būtų užkirstas kelias socialinei segregacijai, užtikrinant geresnį geografinį socialinio būsto paskirstymą, kad jis būtų prieinamas visiems piliečiams, nepaisant jų padėties, lyties, religijos ar priklausymo etninei grupei; ragina valstybes nares sudaryti palankesnes sąlygas gauti būstą ir skatinti įvairovę bendruomenėse, suteikiant jaunimui, mažas ir vidutines pajamas gaunančioms šeimoms, taip pat socialiai ir ekonomiškai nepalankioje padėtyje esantiems asmenims geresnes galimybes gauti kreditą ir nuomotis su teise pirkti; ragina valstybes nares bendradarbiauti su bankų sektoriumi, kad šioms grupėms būtų teikiamos valstybės garantuojamos nebrangios paskolos, kartu užkertant kelią turto burbulams ir pernelyg dideliam įsiskolinimui;

42. ragina valstybes nares aktyviau mažinti būsto rinkoje esančią nelygybę, be kita ko, teikiant išsamią informaciją apie būsto rinkų veikimą, sandorių skaičių ir geografinį pasiskirstymą, konkrečiuose rinkos segmentuose vyraujančias kainų tendencijas ir kitų konkrečių segmentų vystymosi galimybes;

43. pabrėžia, kad siekiant subalansuoti ir skatinti ekonominę būsto plėtrą, kuri būtų naudinga visai visuomenei ir visiems užtikrintų įperkamą ir klestinčią gyvenimo aplinką, yra būtina tinkama politika ir priemonės, kuriomis būtų užtikrinama pakankama būsto pasiūla; mano, kad taikomos priemonės turi būti apgalvotos, konkrečios ir tikslinės, kad per pagrįstą laiką būtų galima užtikrinti teisę į būstą, ir kad valstybės narės turėtų skirti pakankamai išteklių ir teikti pirmenybę nepalankioje padėtyje esančių ir marginalizuotų, nesaugiomis sąlygomis gyvenančių asmenų ar grupių poreikiams; todėl ragina valstybes nares, padedant Komisijai, užtikrinti pakankamas galimybes gauti tinkamą ir įperkamą socialinį būstą, kad būtų patenkinti šių asmenų ir grupių būsto poreikiai;

44. ragina valstybes nares parengti savo būsto statybos politiką, kuria būtų skatinamas ekonomikos augimas COVID-19 pandemijos aplinkybėmis;

45. susirūpinęs atkreipia dėmesį į būsto rinkos finansinės veiklos suaktyvėjimą, ypač miestuose, kai investuotojai vertina būstą kaip turtą, kuriuo galima prekiauti, o ne kaip žmogaus teisę; ragina Komisiją įvertinti ES politikos ir teisės aktų indėlį į būsto rinkos finansinio aspekto sustiprėjimą ir nacionalinių bei vietos valdžios institucijų gebėjimą užtikrinti teisę į būstą; ragina valstybes nares ir vietos valdžios institucijas nustatyti tinkamas spekuliacinių investicijų stabdymo priemones, taikyti ilgalaikėms investicijoms į būsto rinką palankią politiką ir parengti miesto ir kaimo planavimo politiką, skatinančią įperkamo būsto pasiūlą, socialinę įvairovę ir socialinę sanglaudą;

([43]) https://ec.europa.eu/eurostat/cache/digpub/housing/index.html?lang=en

46. pabrėžia, kad nekilnojamojo turto nuosavybės ir sandorių skaidrumas yra labai svarbus siekiant išvengti būsto rinkos iškraipymų ir pinigų plovimo šiame sektoriuje; pakartoja Kovos su pinigų plovimu direktyvoje numatytą Komisijos įsipareigojimą iki 2020 m. gruodžio 31 d. pranešti, ar siekiant užkirsti kelią spekuliavimui reikia suderinti informaciją apie nekilnojamojo turto nuosavybę ir tarpusavyje susieti šiuos nacionalinius registrus; todėl pakartoja savo 2019 m. kovo 26 d. raginimą, kad valstybės narės turėtų turėti viešai prieinamą informaciją apie galutinius tikruosius žemės ir nekilnojamojo turto savininkus;

47. ragina Komisiją ir valstybes nares geriau apsaugoti hipotekos paskolų gavėjus nuo iškeldinimo; pabrėžia, kad reikia užtikrinti galimybę iškeldintiems piliečiams ginti savo teises teisme; ragina Europos Komisiją ir valstybes nares sustiprinti esamas privalomas kreditorių, kredito paslaugų teikėjų ir kredito gavėjų elgesio taisykles arba prireikus priimti naujas, kad būtų išvengta klaidinančios praktikos, priekabiavimo ir vartotojų teisių pažeidimų, bent jau hipotekos paskolų atveju; mano, kad tokiose taisyklėse, be jau Direktyvos 2014/17/ES 28 straipsnyje pateiktų reikalavimų, turėtų būti nurodyti reikalavimai dėl pagrįstų ir perspektyvių restruktūrizavimo priemonių; ragina Komisiją įvertinti, ar reikėtų pateikti pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl minimalaus paskolos ir vertės santykio hipotekos kredito rinkoje; ragina Komisiją prieš siūlant pakeitimo vertybiniais popieriais taisykles apsvarstyti jų poveikį būsto rinkoms;

48. pažymi, kad sparčiai didėjant trumpalaikės atostogų būstų nuomos paslaugų segmentui mažėja būstų rinkoje ir didėja jų kainos, o tai gali daryti neigiamą poveikį gyvenimo sąlygoms miestuose ir turistų pamėgtose vietovėse; ragina Komisiją Paslaugų direktyvą aiškinti taip, kad ji atitiktų Europos Teisingumo Teismo sprendimą (C-390/18), kuriame konstatuojama, kad būsto įperkamumas ir nuomojamo būsto trūkumas yra „svarbi viešojo intereso priežastis“, todėl nacionalinėms ir vietos valdžios institucijoms suteikiama didelė veiksmų laisvė nustatyti proporcingas apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų taisykles, įskaitant privalomą registravimą, leidimų skaičiaus ribojimą ir konkrečią suskirstymo zonomis politiką, laiko apribojimus, perteklinio turizmo ir miesto centrų ištuštėjimo bei gyvenimo kokybės blogėjimo prevenciją, kad nebūtų daroma žalos gyventojams; primygtinai ragina Komisiją į Skaitmeninių paslaugų aktą įtraukti pasiūlymą dėl privalomų dalijimosi informacija įpareigojimų platformoms trumpalaikės būsto nuomos rinkoje, laikantis duomenų apsaugos taisyklių, nes ši prieiga prie informacijos yra būtina valdžios institucijoms, kad jos galėtų užtikrinti įperkamą būstą;

49. primena Komisijai ir valstybėms narėms, kad nereguliuojant nekilnojamojo turto rinkos ir toje rinkoje veikiančių finansinių subjektų siekiant užtikrinti galimybę gauti įperkamą ir tinkamą būstą visiems, būtų pažeidžiami su teise į būstą susiję įsipareigojimai;

50. ragina priskirti visą būsto sektorių (ne tik socialinio), prie visuotinės svarbos socialinių paslaugų, nes tai labai svarbu užtikrinant teisę į įperkamą ir tinkamą būstą visiems;

Investicijos į socialinį, viešąjį, įperkamą ir efektyviai energiją vartojantį būstą

51. pabrėžia, kad investicijų į įperkamus būstus trūkumas per metus siekia 57 mlrd. EUR ([44]); ragina Komisiją ir valstybes nares prioriteto tvarka panaikinti investicijų į įperkamą būstą trūkumą; atsižvelgdamas į tai ragina reformuoti ekonomikos valdymo sistemą, suteikiant valstybėms narėms galimybes vykdyti reikiamas žaliąsias ir socialines viešąsias investicijas, įskaitant investicijas, susijusias su socialinio, valstybinio, įperkamo ir efektyviai energiją vartojančio būsto plėtojimu ir gerinimu; be to, ragina suderinti investicijų į įperkamą būstą amortizacijos metodikos apskaitą;

52. primena, kad kaip visuotinės ekonominės svarbos paslaugai socialiniam būstui netaikomi reikalavimai dėl pranešimų apie valstybės pagalbą; primena, kad Sprendime dėl visuotinės ekonominės svarbos paslaugų socialinis būstas yra vienintelis sektorius, kuriame Komisija mini tikslinę grupę (socialiai remtini ar pažeidžiami asmenys), ir kad kitų socialinių paslaugų atveju tokios grupės neminimos; mano, kad tai gali riboti galimybes užtikrinti socialinį ir prieinamą būstą visiems; pripažįsta, kad nėra sutarta dėl bendros socialinio būsto apibrėžties ES lygmeniu; vis dėlto įspėja, kad siaura socialinio būsto apibrėžtis, apsiribojanti tik nurodymu, kad tai yra būstas, teikiamas „socialiai remtiniems arba pažeidžiamiems asmenims, kurie dėl lėšų trūkumo negali susirasti būsto rinkos sąlygomis“, yra ribota ir trukdo valstybėms narėms apibrėžti savo visuotinės ekonominės svarbos paslaugas ir visuotinės svarbos paslaugas; pabrėžia, kad visuotinės ekonominės svarbos paslaugos būsto srityje iš esmės turėtų būti teikiamos vadovaujantis konkrečiais reikalavimais, kuriuos nustato nacionalinės,

([44]) Investavimo į Europos socialinę infrastruktūrą klausimų aukšto lygio darbo grupės ataskaita „Investicijų į Europos socialinę infrastruktūrą skatinimas“ (2018 m.).

regioninės ar vietos valdžios institucijos, nes jos gali nustatyti ir tenkinti įvairių grupių būsto poreikius ir vertinti gyvenimo sąlygas, kurios gali labai skirtis kaimo ir miesto vietovėse, ir kadangi šios valdžios institucijos atlieka itin svarbų vaidmenį priimant tikslinius sprendimus; primygtinai ragina Komisiją pritaikyti tikslinių grupių apibrėžtį „socialinis ir valstybės finansuojamas būstas“ visuotinės ekonominės svarbos paslaugų taisyklėse, kad nacionalinės, regioninės ir vietos valdžios institucijos galėtų teikti paramą būstui visoms grupėms, kurių deramo ir įperkamo būsto poreikių neįmanoma lengvai patenkinti rinkos sąlygomis, kartu užtikrinant, kad nepalankiausioje padėtyje esantiems asmenims būtų skiriamas pakankamas finansavimas siekiant pašalinti kliūtis investicijoms ir užtikrinti įperkamą būstą, būsto valdos neutralumą ir tvarią miestų plėtrą, gyvenviečių socialinę įvairovę, taip pat stiprinti socialinę sanglaudą;

53. ragina Komisiją ir valstybes nares toliau didinti investicijas ES į socialinį, viešąjį, efektyviai energiją vartojantį, tinkamą ir įperkamą būstą, taip pat į benamystės ir atskirties būsto srityje problemų sprendimą; atsižvelgdamas į tai ragina vykdyti investicijas pasitelkiant Europos regioninės plėtros fondą, Teisingos pertvarkos fondą, „InvestEU“, ESF+, programą „Europos horizontas“ ir priemonę „Next Generation EU“, o ypač Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę, Atsako į koronaviruso grėsmę investicijų iniciatyvą (CRII) ir Išplėstinę atsako į koronaviruso grėsmę investicijų iniciatyvą (CRII+); ragina užtikrinti didesnę šių priemonių sąveiką; palankiai vertina socialinio ir įperkamo būsto paskolų finansavimą pagal programą „InvestEU“ ir pasitelkiant platesnį EIB portfelį; ragina Komisiją ir valstybes nares į Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę kartu su žaliąja ir skaitmenine pertvarka integruoti socialinę pažangą kaip svarbiausią investicijų uždavinį, kad būtų galima apsaugoti pažeidžiamus asmenis nuo neigiamo šios krizės poveikio, ir įtraukti socialinės pažangos planus į Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, nurodant, kaip bus įgyvendinami Europos socialinių teisių ramsčio principai ir į kokias sritis bus nukreiptos socialinės investicijos, įskaitant investicijas socialinio būsto sektoriuje; ragina Komisiją nedelsiant užtikrinti, kad ES fondai ir EIB finansavimas būtų prieinamesni vietos ir regionų socialinio ir valstybinio įperkamo būsto teikėjams; ragina EIB mėginti padidinti atitinkamą prieinamumą teikiant tikslinę techninę pagalbą ir glaudžiau bendradarbiaujant su finansų tarpininkais ir valstybėmis narėmis;

54. ragina Komisiją skatinti naudotis Europos programomis, kuriomis remiamas namų atstatymas siekiant padaryti būstą įperkamą;

55. ragina valstybes nares užtikrinti, kad ateityje įgyvendinant visus gyvenamųjų namų statybos ir rekonstravimo projektus pirmenybė būtų teikiama pažangiems pastatams, kuriuose būtų galima stebėti vandens ir elektros energijos suvartojimą ir užtikrinti didesnį jų ekonominį efektyvumą įgyvendinant Europos Sąjungos klimato tikslus;

56. ragina Komisiją, valstybes nares ir regionines bei vietos valdžios institucijas pripažinti, remti ir finansuoti bendruomeninio, demokratiško ir bendradarbiavimu pagrįsto būsto teikimo formas (įskaitant žemės patikos bendruomenes) kaip teisėtas ir perspektyvias priemones užtikrinant būstą rinkos sąlygomis ir socialinį būstą; ragina Komisiją siekti tvaraus požiūrio į miestų žemės naudojimą, pvz., teikiant pirmenybę apleistų namų atstatymui, o ne naujų namų statybai;

o

o o

57. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai ir Komisijai.